

Eduskunnan talousvaliokunta
Kuuleminen 28.10.2022

Dnro K2022-15

1(3)

26.10.2022

Lausuntopyyntönnö: 14.10.2022

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI OSAKEYHTIÖLAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 146/2022 vp)

Pyydettyä lausuntona Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) esittää seuraavaa.

Yleisesti hallituksen esityksestä

Asianajajaliitto pitää rajat ylittävien yritysjärjestelyjen toteuttamista edistävän lainsäädännön kehittämistä suotavana asiana. Muutosehdotuksen perustuessa EU-direktiiviin suurin osa muutosehdotuksista on käytännössä toteutettava direktiivin edellyttämässä muodossa.

Rajat ylittävät yritysjärjestelyt tulisi Suomessa mahdollistaa mahdollisimman laajasti siten, että kaikki kotimaassa käytettävissä olevat järjestelyt voitaisiin toteuttaa myös toisissa ETA-valtioissa kotipaikkaansa pitävien yhtiöiden kanssa, kuten ehdotuksessa ilmeisesti on tehtykin. Ehdotus ei kuitenkaan mahdollista järjestelyjä ETA-valtioiden ulkopuolisten yhtiöiden kanssa, mikä sinänsä on merkittävä puute, mutta tällaisen sääntelyn laatiminen olisi ilmeisesti varsin haastavaa.

Sääntelyyn ei tulisi sisällyttää ylimääräisiä rajoituksia tai edellytyksiä (ns. ”gold plating”), ellei tällaiselle ole erityisiä ja painavia syitä. Vähemmistöomistajien ja velkojien suoja tulee varmistaa riittävästi, joskin osakeyhtiölain nykyiset suojakeinot toimivat tältä osin varsin hyvin, kunhan prosessien mekanismit mietitään huolellisesti läpi. Lakia säädettäessä tulisi vielä varmistaa, että direktiivin mukaiset keinot olisivat käytettävissä myös epätyypillisemmille yritysmuodoille kuten osuuskunnille, pankeille ja vakuutusyhtiöille. Ilmeisesti tähän on pyrittykin, mutta aiemmin tällaisia epätyypillisempiä yritysmuotoja koskevaan sääntelyyn on silloin tällöin jäänyt puutteita, jotka ovat vaikeuttaneet sääntelyn soveltamista tällaisissa yrityksissä.

Kaikkien järjestelytyyppien täytäntöönpanoilmoituksen yhteydessä annettavien hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutukset osakeyhtiölain (”OYL”, ehdotetussa muutetussa muodossaan ”OYLE”) säännösten noudattamisesta koskevat myös järjestelyn täytäntöönpanon yhteydessä perustettavien yhtiöiden hallituksia ja toimitusjohtajia, vaikka näiden toimikausi alkaa vasta täytäntöönpanohetkestä. Tämä ei käy täysin yksiselitteisesti ilmi lakitekstistä (esim. OYL 16:14), vaikka niissä puhutaankin ”kaikkien yhtiöiden hallituksista”.

Lain yleistä luettavuutta ja sovellettavuutta helpottaisi, jos laissa säilytettäisiin muutosten jälkeen OYL:n nykyinen rakenne, jossa 16 ja 17 lukujen toisiaan vastaavat säännökset ovat vastaavalla pykälänumerolla. Ehdotetussa muodossa tämä ei täysin toteudu, koska ehdotetun OYLE 16 luvun viimeinen pykälä on 27a §, kun taas OYLE 17 luvun viimeinen, sisällöllisesti vastaava pykälä on 26a §. Erolla ei ole suoranaista merkitystä lain tulkintaan, mutta hankaloittaa hieman pykälätekstin lukemista.

Ehdotetuista muutoksista OYL 16 lukuun (Sulautuminen) ja OYL 17 lukuun (Jakautuminen)

OYLE 16:24 a ja 17:23 a koskeva ehdotus rajat ylittävän sulautuvan tai jakautuvan yhtiön osakkeenomistajan oikeudesta vaatia tietyissä tilanteissa ylimääräistä rahavastiketta on potentiaalisesti ongelmallinen ja se voi kannustaa osakkeenomistajia tarpeettomaan opportunistiseen käyttämiseen. Usein pörssiyhtiöiden tai muiden laajasti omistettujen yhtiöiden absorptiosulautumiset ovat tosiasiallisesti kahden yhtiön yhteenliittymiä eikä osakehankintoja, jolloin toisen yhtiön osakkeille maksettu lisävastike on suoraan pois toisen yhtiön osakkeiden arvosta. Direktiivin edellyttäessä lisävastikemahdollisuutta, tulisi huomiota kiinnittää osakkeiden arvostusajankohtaan. Viittaussäännöksen perusteella määräytymisen kannalta relevantti hetki on sulautumispäätöstä edeltävä aika kuten myös sulautumiseen liittyvässä lunastusmenettelyssä. Olennaista on, ettei arvostusajankohdassa ole sellaisia eroavaisuuksia, jotka kannustaisivat osakkeenomistajaa opportunistiseen käyttäytymiseen.

OYLE 16:26 a ja 17:25 a koskevassa rekisteriviranomaisen tutkimisvelvollisuudessa sekä OYLE 16:26 b ja 17:25 b ehdotetussa ennakkollisen valvonnan määräajoista tulee ottaa huomioon näiden vaikutus järjestelyn toteuttamisaikatauluun. Ehdotus rekisteriviranomaisen velvollisuudesta tutkia perustellusta syystä, ettei rajat ylittävää sulautumista tai jakautumista toteuteta väärinkäyttö- tai petostarkoituksessa Euroopan unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön välttämiseksi tai kiertämiseksi taikka muuten rikollisessa tarkoituksessa, ei saisi johtaa järjestelyihin liittyvän hallinnollisen taakan olennaiseen lisääntymiseen eikä järjestelyiden keston pitenemiseen viranomaistyön mahdollisen hitauden vuoksi.

Ennakkollista valvontaa koskevan määräajan säätäminen on sinällään hyvä ehdotus, mutta käytännössä lyhytkin määräaika voisi osoittautua ongelmalliseksi sellaisissa järjestelyissä, joissa järjestelystä päättävät yhtiökokoukset pyritään pitämään mahdollisimman lähellä täytäntöönpanopäivää. Tämä voi perustua esimerkiksi arvopaperimarkkinaoikeudesta johtuviin syihin. Mikäli järjestelyyn ei sisälly osakkeenomistajien lunastusoikeutta tai oikeutta vaatia lisävastiketta (huom. erityisesti useat jakautumiset), yhtiökokous voitaisiin sinänsä pitää alle kuukautta ennen suunniteltua täytäntöönpanoa, mutta ehdotettu säännös ilmeisesti estäisi tämän.

Ehdotettu OYL 17 a luku (Kotipaikan siirto)

Koska kotipaikan siirtoon liittyvässä osakkeiden ja erityisten oikeuksien lunastuksessa lunastushinnan maksaa siirtävä yhtiö itse eikä vastaanottava yhtiö kuten sulautumisissa ja niissä jakautumissa, joissa lunastus tulee kyseeseen, velkojiensuojan merkitys korostuu. Jos ja kun yhtiön jakokelpoisten varojen määrä tai maksukyky eivät estä lunastushinnan maksamista, ehdotettu menettely sisältää väärinkäyttöriskin. Riskiä kuitenkin pienentää lunastusta vaativan osakkeenomistajan velvollisuus äänestää kotipaikan siirtoa vastaan.

Voitaisiin kuitenkin harkita, että lunastushinnan maksaminen olisi mahdollinen vain varojenjakosääntelyä (maksukyky- tai tasetesti) noudattaen tai, jos lunastushinta ylittää vapaan oman pääoman, siten, että velkojenkuulutus toteutettaisiin vasta lunastushinnan selvittyä. Jälkimmäistä vaihtoehtoa direktiivi ei kuitenkaan ilmeisesti sallisi. Vaihtoehto edellyttäisi sitä, että lunastuksen estyessä varojen puutteen vuoksi, siirto estyisi, mikä olisi ristiriidassa muun muassa sen sinällään perustellun edellytyksen kanssa, että lunastushinta voidaan maksaa vasta kotipaikan siirron rekisteröinnin jälkeen. Vaihtoehdon käytännön toteutus olisi siten vaikeaa tai mahdotonta.

Helsingissä 26. päivänä lokakuuta 2022

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson
Suomen Asianajajaliiton pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Vesa Rasinaho, Asianajotoimisto Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu yhtiöoikeuden asiantuntijaryhmässä.